

MARKKU ROPPONEN

KUHALA

JA ALAMAAILMANPYÖRÄ

— TAMMI —

MARKKU ROPPONEN

KUHALA

JÄ ALAMAAILMANPYÖRÄ

TAMMI

HELSINKI

MARKKU ROPPONEN

Kuhala ja vaiennut viulu, Nuori Kuhala -sarja 1, 2024
Kuhala ja hornankattila, 2023
Kuhala ja epätarkka-ampuja, 2022
Kuhala ja kaimaanin hymy, 2022
Kuhala ja kuuma kultahippu, 2021
Kuhala ja salaiset seuralaiset, 2020
Hautausoimisto Wähähappinen, 2019
Koirapuistoromaani, 2018
Kuhala ja haudan pitkä varjo, 2017
Kuhala ja isku Helsingissä, 2016
Kuhala ja vapaa pudotus, 2015
Kuhala ja tuomitut, 2014
Kuhala ja jokimurhat, 2013
Kuhala ja yöjuna, 2012
Kuhala ja vanginvartijan mandoliini, 2011
Kuhala ja kevään ensi ruumis, 2010
Kuhala ja hautausmaan risteys, 2009
Suruaika päättyy, Kuhala, 2008
Kuhala ja kuoleman hipaisu, 2007
Kuhala ja takapihojen tuonenvarjo, 2006
Linnut vaikevat, Kuhala, 2005
Kuhala ja viimeinen kesävieras, 2004
Kuhala ja musta juhannus, 2003
Puhelu kiusaajalta, 2002 (Kuhala ja puhelu kiusaajalta)
Lavastus, 2000
Elämysmatka, 1999
Siivestäjät, 1997
Naisiin, 1995
Isän kädestä, 1995 (yhdessä Timo Parvelan kanssa)
Viimeinen auringonnousu, 1994
Paholaisen kiireet, 1993
Mies katoaa sateeseen, 1992
Kuolemanuni, 1991
Pronssijuhlat, 1990

© Markku Ropponen ja Tammi, 2024
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-6392-2
Painettu EU:ssa

1.

Kodinkoneliikkeen avaaja oli pari minuuttia myöhässä. Hänen maanantai-ilmeensä koostui alaviistoon puutuneista suupielistä ja hailakasta katseesta. Hän luokitteli Kuhalan yhdellä silmäyksellä kitupiikiksi, kääpäsarjalaiseksi ja äijäksi, jonka ostovoima oli valunut hihansuista taivaan tuuliin noin kolmekymmentä vuotta sitten. Tervehtiminen oli ylivoimaista eikä hän vastannut Kuhalan hyvän huomenen toivotukseen edes nyökkäyksellä.

Muita sisään pyrkijöitä ei ollut. Ostoskeskuksen käytävillä oli vielä hiljaista näin aamutuimaan, jollei lukuun otettu koditonta syrjäytyjää, joka muisteli ääneen käännekohtia elämässään.

Kuhala oli tottunut vaatimattomaan asiakaspalveluun ja käveli peremmälle heti kun ovenraosta mahtui. Hän suunnisti suoraan kassalle, missä seisoskeli avaajan kaltainen hymypoika.

– Huomenta, Kuhala virkkoi.

Nuorukainen päätti olla kommentoimatta ja otti tukea tiskin reunasta. Paluu arkeen viikonlopun lumouksesta ottaisi aikansa, huurut haihtuivat vitkastellen.

Monenlaisten koitoksien parkitsema Kuhala ei suivaantunut pienestä, päin vastoin. Hän ripusti kasvoilleen hymyn kuin vihjatakseen, että sellaiseenkin oli mahdollisuus, jos oikein yritti. Hän sanoi osallistuneensa liikkeen järjestämään arvontaan ja voittaneensa lihashuoltovasaran. – Tässä on voittoarpani. Siinä sanotaan, että alle sadan euron palkinnon voi lunastaa suoraan puodistanne. Isompien voittojen kanssa menetellään hieman toisin. Voitko vähän neuvoa, miten moista käytetään? Tai ainakin antaa sen minulle. Tämä tuli vähän yllätyksenä, tämä lihasvasaravoitto.

Kassanuorukainen raotti suutaan, vilkaisi Kuhalan kädessä rapisevaa arpaa ja sitten itse voittajaa. – Tota...

– Mitä tota?

– Saanks mä nähdä sen?

Nuorukaisen olemuksessa erottui jotakin, jonka Kuhala tulkitsi sinnikkyuden puutteeksi. Mutta niinhän se oli, että jotkut karaistuivat vastuksissa kun taas toiset antoivat periksi jo alle kolmekymppisinä. Kuhala ojensi lippusen. Hänellä ei ollut tapana osallistua arpajaisiin. Tämä taisi olla ensimmäinen vuosikausiin ja oli siinä ja siinä, ettei hän ollut repinyt lihashuoltovasaravoittoaan ja heittänyt roskikseen. Mitä hänen ikäisensä, vastikään sydänleikkauksesta toipunut mies teki lihasvasaralla? Kropasta ei oikein löytynyt kohtaa, mihin hän olisi paukutellut kapistuksella sikäli kuin sillä tavattiin paukutella.

– Ei meillä oo näitä.

– Miten niin ei ole?

– Ne on loppuneet.

– Ette siis vastaa huutoonne?

– Tota, mä voin tarkistaa varastotilanteen, nuorukainen virkkoi ja huokaisi. Hänellä oli käsivarressaan kotkatatuointi. Jos se kuvasi jotakin hänen luonteenpiirrettään, sen esiin

tuominen maanantaiaamun asiakaspalvelutilanteessa ei näköjään maksanut vaivaa. – Joo, ei niitä ole.

– Miten me sitten toimimme tämän asian kanssa?

– Mulle ei oo annettu siitä ohjetta. Tarviit sä sen vasaran nyt heti?

– En, enkä myöhemminkään mutta siitä ei kai päästä, että olen voittanut sen ja näin hiukan vaivaa raahautuakseni tänne.

– Joo, ilman muuta.

Oven avannut työtoveri oli hivuttautunut sillä välin tarkkailemaan tilanteen edistymistä kassanuorukaisen selän taakse kasvoillaan hymy. Se oli vahingoniloinen ja se sai Kuhalan hiukan ärsyyntymään. Paras oli kuitenkin pitää mölyt mahassa eikä kiihtyä. Kardiologi oli viime käynnillä sanonut parantumisen edenneen hienosti. Nyt piti elellä rauhallisesti, nauttia elämästä eikä ainakaan vetää hernettä nenään joidenkin pellearpajaisten takia. – Tehdäänkö niin, että katsotte tämän merkkisen lihasvasaran listahinnan ja annatte minulle samalla summalla jotakin muuta mieluista. Tai laskette rahana näppiin.

Nuorukaiset vilkaisivat toisiaan. – Ei se... silleen se ei käy.

– Vaan miten?

– Jos me tilataan niitä vasaroita ja ilmoitetaan teille sitten kun niitä saadaan, sanoi kassapoika.

Takapiruna seissyt tirskahti ja loittoni.

Kuhala tunsi sykkeensä kiihtyvän. Hän kysyi, tulisivatko lihasvasarat marraskuussa vai vasta ensi vuonna sen jälkeen, kun kännissä poikittain Suezin kanavaan ajettu konttialus saataisiin irrotettua.

– Täh... tota... kyllä ne aikaisemmin. Turha hikeentyä. Viime viikolla oli vähän samanlainen tapaus.

– Te järjestätte arpajaisia huviksenne ilman aikomustakaan palkita voittajia. Enkä minä ole mikään tapaus.

– Joo, ei... Mutta turha tässä nyt on hikeentyä.

Kuhala tunsi ikävää pistelyä siellä täällä kehoaan. Helvetti, hän oli paatunut Urhonkadun poliisiprässissä kylmähermoiseksi kivikasvoksi, kahakoinut murhamiesten kanssa ja ottanut osumia vaikka kuinka mutta ei nyt tahtonut pysyä nahoissaan. Sen täytyi liittyä ikään ja testosteronin puutostilaan, henkisten resurssien haurastumiseen. Sen täytyi liittyä johonkin väistämättömään loppusuorakompasteluun, jota ei voinut välttää.

Kuhala repi voittoarpansa tiskiin ja näki punehtuneen, juonteikkaan naamansa peilistä, joka roikkui tiskin takana seinällä. Ilme oli kärsivä, paskantärkeä eikä oikein vielä herännyt. – Eiköhän tämä ongelma ratkea parhaiten näin.

Kassanuorukainen tuijotti arvan hiutuja typertyneenä, nuolaisi ylähuultaan ja nyökkäsi. – Joo, varmaan se tolleenkin...

Takaa näkymättömistä kuului kollegan uusi tirskahdus. Kuhala kääntyi ja oli vähällä törmätä vartiointifirman haalarinaiseen, joka roikotti käsiään vyötäröllä, väisti ja oli syventyvinään tennissukkarjoukseen. Asiakkaita virtasi sisään harvakseltaan, rytmensä kadottanut Kuhala hoippui ulos ja pyyhkäisi hien otsaltaan. Nyt olisi tarvittu tujaus Haddington Housea mutta ei sitä mistään täältä saanut.

Kuhala käveli parkkiin ja päätti boikotoida kaikkialle levityvää hehtaarimarkettia viimeiseen sydämenlyöntiinsä. Hän virnisti hybridinsä takapenkillä loikoilevalle Hipulle, koira uneksi nuoruuden vuosistaan torkkupeitto pieluksenaan.

Tuulilasinpyyhkimeen oli taitettu jokin lappunen. Sakkoko, kutsu Jehovien iltahartauteen vai jokin mainos? Suu tuntui kuivalta eikä pulssi tahtonut asettua.

Joku oli naarmuttanut Kuhalan autoa ja jättänyt yhteystietonsa haverin selvittelemiseksi. Puhelinnumerosta sai

selvää, vaikka käsiala toikin mieleen presidentti Kekkonen notkahtelevan eroilmoitussigneerauksen vuosien takaa. Oli ymmärrettävää, ettei numeroiden raapustaminen käynyt järin sulavasti tällaisessa tilanteessa. Toisaalta kuinka moni olisi vain paennut paikalta?

Kuhala pani viestin taskuunsa ja vilkaisi ympärilleen, josko naarmuttaja olisi sittenkin malttanut odottaa. Ketään sellaista ei näkynyt, ihmisiä tuli ja meni, arki rullasi. Oli aika etsiä naarmu. Kuhala huokaisi ja alkoi kiertää hybridiään, jonka mittarissa alkoi olla satatuhatta ja joka oli palvellut hyvin. – No helveti...

Naarmu ei ollut pelkkä naarmu, vaan noin tuhannen euron arvoinen, nyrkin kokoinen kolhu helmapellissä pelkääjänpuoleisen etuoven tietämillä. Sopi mieltä, millainen ruttu tekijän autoon oli tullut. Marketin asfalttiin oli maalattu reilun kokoinen pilttuu jokaiselle parkkeeraajalle, joten asialla täytyi olla joku tottumaton tai muuten vain tohelo. Kuhala istahti ratin taakse, tervehti koiraansa ja päätti soittaa annettuun numeroon heti. Asiaa oli turha jättää hautumaan. Tämähän vaati myös yhteydenottoa vakuutusyhtiön juonimaakareihin, pirautusta peltisepälle ja niin edelleen. Ja kaikki yhden perkeleen saamatta jääneen lihasvasaran takia.

Numeroon ei vastattu. Kuhala tarkisti harakanvarpaat ja odotti parinkymmenen tuuttauksen verran. Jos joku oli sutaissut paperille tahallaan väärän numeron tai sellaisen, jota ei ollut olemassakaan, temppe antoi vaikutelman erittäin kieroon kasvaneesta huumorintajusta.

– Ei väkisin, yritetään myöhemmin. Tonnin kolhu mutta viiden tonnin pudotus jälleenmyyntihintaan, jos minä en korjauta sitä. Uskotko hokemaan päivien helminauhasta, Hippuseni? Minä en, täyttä soopaa ja romantikkojen horinaa. Näin jälkeen päin ajateltuna suunnilleen kolmannes

meikäläisen päivästä olisi voinut jäädä elämättä. Ihan saatana hukkakauraa.

Hippu lipaisi isäntäänsä niskakuoppaan ja rojahti takaisin torkkupeitolle. Koira oli vähän aikaa sitten täyttänyt neljätoista vuotta mutta jaksoi vielä. Viimeisestä eläinlääkärikäynnistäkin oli kulunut hyvä tovi. Ruoka maistui vaihtelevasti, tassu nousi mitenkuten ja välillä koira joutui ottamaan yhden tai kaksi vakautta kohentavaa sivuaskelta kuten isäntänsäkin.

Kuhala käynnisti auton ja jatkoi rahtusen hapanta yksinpuheluun matkalla läheisen leipomon parkkiin. Nenään leyhyi vastapaistetun tuoksu. Tänään tarjouksena oli viiden piirakan pussi ja se kiinnosti. Hänen mielitiettyensä Päivi oli tulossa iltapäiväkahveille ja saattaisi tykästyä rahkapiirakoista, joissa oli kaiken lisäksi rusinoita. Asuttiin erillään mutta ehkä juuri sen tähden suhde kukoisti ja puhuttavaa riitti. Ja miksei peuhattavaakin etenkin sen jälkeen, kun sydänoperaation arvet alkoivat parantua ja rakastelu oli taas mahdollista. Päivi Kahilainen asui Jyväskylän keskustassa, työskenteli eläintenhoitajana ja oli kietonut veteraani-ikäisen yksityisetsivän pikkusormensa ympärille sangen miellyttävällä tavalla. Hän tiesi mistä naruista vedellä, oli oppinut Kuhalan heikkoudet ja vahvuudet ja antoi raittiusneuvontaa silloin kun HH-putelit alkoivat tyhjentyä liian tiuhaan tahtiin.

Kuhala hengitteli sivulasin rakosesta paakarituoksuja, tarttui kännykkäänsä ja soitti törttöilijälle uudelleen. Ei vastausta. Hetken päästä hän tarkasteli numerotiedostelupalveluiden hintoja, kauhisteli niitä puoliääneen ja valitsi halvimman. Puhelinliittymä kuului Jyskässä asuvalle Akilles Mahtimöttönen -nimiselle miehelle. Tyyppi ei ollut mikään mahtimöttönen ratinpyörittäjänä, eikä vastaamatta jättäminen häntä ongelmilta pelastaisi. Kuhala ei tuntenut

ketään Mahtimöttöstä, ei ollut kuullut sukunimeä aiemmin ja mietti, ettei mahdista ollut enää paljon tähteillä Jyskässä. Kaupunginosan suosio oli hiipunut, rakennuskanta kirjavaa vinossa nuokkuvista rötisköistä aina marmorivuorattuihin omakotilinoituksiin. Kohtahan nähtäisiin millaisessa huushollissa Akilles asui.

Rahkapiirakat oli myyty viimeistä pussia myöten.

– Ei se mitään. Saamatta on jäänyt yhtä ja toista muutakin tänä aamuna, Kuhala hymyili myyjälle, joka oli toista maata kuin kodinkoneliikkeen ankeilijat.

– Haluatko kertoa tarkemmin, nainen kujersi naksutellen sokerin tahmaamia atuloita. – Ota kinuskimunkkeja. Päällä sitruunakuoritus, vie kuule kielen mennessään. Euron kipale, kuudella eurolla puoli tusinaa.

– Eihän siinä ole yhtään paljousalennusta!

– Ei niin mutta ei ylennystäkään.

– Kiinni veti mutta jos sinulla on seuraavalla kerralla yhtä hyvä tarjous, vaadin johtajan paikalle.

Kahvittelunurkkaukseen kokoontunut ukkoseurue kuului jutustelevan sorsan eduista prostatavaivojen hallinnassa ja nauraa hörähteli, kun muuan heistä kertoi liimanneensa omaan sorsaansa erään poliittisen puolueen vaalitarran.

2.

Jyskään ajeltaessa ohut pilviverho siirtyi syrjään ja aurinko loi maiseman vaaleanvihreään atmosfääriin leikittelevän, toiveita herättävän silauksen. Loppukevään valo sai Kuhalankin mielen kepeäksi ja piipahdus kodinkoneliikkeessä tuppasi enää hymyilyttämään. Hemmetti soikoon, lihasvasara! Mitä liikkui sellaisen tuotekehittelijän päässä, joka päätti esittää pomolleen, että ihmiskunta tarvitsee lihashuoltovasaran?

Tapaamisesta herra Mahtimöttösenkin kanssa sukeutuisi luultavasti miellyttävä ja sopuisa. Ketä huvitti ruveta kyttyröimään mitättömän raapausun tähden näin kauniina aamuna? Asia sovittaisiin, lyötäisiin kättä päälle ja juotaisiin ehkä kahvit Mahtimöttösen omakotitalon takapihalla Kuhalan tarjoamien kinuskimunkkien kera.

Hippu oli kohottautunut takapenkillä ja sihtaili maisemia kuin olisi tuumannut, ettei nyt mentykään Kahlurannan kotimaisemiin. Koira vilkaisi Kuhalaa peruutuspeilin kautta hieman huolestuneena. – Ei hätää, Kuhala sanoi. – Käydään hoitamassa yksi pikku juttu ja ajetaan sitten kämpille.

Kuhala ei ollut kuukausiin ottanut vastaan yksityisetsivän toimeksiantoja. Ei niitä ihmeemmin tyrkytettykään, ihmisten rahat olivat vähissä. Elettiin nousevien elinkustannusten,

kohoavien korkojen ja syvältä viiltävien budjettileikkausten ankaria aikoja. Toipuminen sydänleikkauksesta ja edellisen syksyn ampumavälikohtauksesta hillitsi myös Kuhalan työhaluja. Hän tuli toimeen pienellä eläkkeellään ja säästöillään, toteutti vaatimattomuuden ideaansa sen minkä taisi ja saattoi istua takapihaterassillaan Haddington-moukku kourassaan tunnin jos toisenkin selaamassa sangen tuoretta muistelmakirjaansa *Kuhala ratkaisee*. Se oli hänen ja Urhonkadun nuoren rikosylikonstaapeli Sihtarisen aikaa vieneen yhteistyön tulos ja yltänyt otsikoihin, koska Kuhala oli yritetty tappaa kirjan julkistamispäivänä. Oli hän ansainnut muistelmistaan muutaman ennakkona maksetun lisäpennosenkin, vaikkei uusia painoksia ollut otettu. Kohtuullisen joulumenekin jälkeen kirjan päiväperholuonne oli käynyt ilmeiseksi muttei masentanut Kuhalaa eikä tietenkään Suomen positiivisinta poliisia Sihtarista, joka touhusi varmaankin jo uusia virityksiä nousujohteisella urallaan. Jos ampuja olisi onnistunut yrityksessään eikä osunut Kuhalan rintataskuun sujautettuun pokkariversioon, muistelmat olisivat luultavasti kivunneet listojen kärkeen ja keikkuisivat siellä vieläkin.

Yksikerroksinen, vaaleanharmaaksi maalattu talo sijaitsi Jyskän kaupunginosan perukoilla hieman erillään muista. Se ei kuulunut vielä rötiskösarjaan mutta oli nähnyt parhaat päivänsä. Ei olisi uskonut, että oltiin yhä kaupungin asemakaava-alueella ja keskustaan oli vain luikaus, sillä ruokkoamattomat ojanpenkkipajukot, heleät koivikot ja havisevat haavat antoivat tienoolle maalaismaisen luonteen. Ajo mutkittelevien sivuteiden syherössä oli kysynyt Kuhalalta malttia ja tarkkaavaisuutta. Hän kuivasi hien otsaltaan. – Kas niin Hippu, lähdehän mukaan niin pääset suhauttamaan.

Akilles Mahtimöttösen postilaatikosta pilkisti kirjeen lieve ikään kuin se ei olisi enää mahtunut kunnolla sisään: maksamaton laskuko kaltaistensa nivaskan päällimmäisenä? Olisiko äijällä rahkeita enää vastata parkkihaverista, miten mahtoi olla vakuutusten laita?

Kuhala tepasteli ovelle Hippu peesissä. Ovikelloa ei ollut, hän koputti. Vatsanpohjassa kylmäsi ohimenevästi kuin jäänteenä jostakin samanlaisesta koputuksesta yksityisetsivähommissa vuosia sitten. Turha tässä oli intoilla suuntaan tai toiseen. – Huhuu, ollaanko kotosalla, huhuu?

Kotvan mentyä Kuhala kiersi päädyn kautta takapihalle, minne Mahtimöttönen oli ajanut japanilaisvalmisteisen sedaninsa. Miestä ei näkynyt, tämä ei kyykkinyt sutimassa paikkamaalia helmapeltiin eikä ollut edes hirttäytynyt piharakennuksensa kurkihirteen kolarointia kaduttuaan.

Sedanin kupeessa erottui hiukkasen Kuhalan lommoa lievämpi naarmaisu, johon oli tarttunut pari viirua hänen hybridinsä maalia. – On se sama auto eikä puhelinnumero mikään feikkinumero.

Hippu otti kirsullaan tuntumaa karviaispuskasta ennen kuin ryhtyi losottomaan sen tyveen korvat luimussa ja takkuisena. Kuhalan mielestä koira olisi voinut kusaista jo ennen pihaa. Kenties heitä tarkkailtiin ja Akilles Mahtimöttönen päättäisi jättää Kuhalan nuolemaan haavojaan nyt, kun tämän koira ruikkaili takapihalla kuin omallaan. – Mennään odottelemaan. Kyllä se kohta ilmestyy. Mitä muuta meillä on kuin aikaa. Mulla on hanskalokerossa sulle purtavaa.

Lönnköteltiin takaisin auton luo, peipposet liversivät. Kuhala antoi koiralleen vitaminoitua, ikääntyneille hurtille tarkoitettua puruluun. Hän otti itse kinuskimunkin ja nojautui hybridiään vasten sitä mussuttamaan.

Munkin makeus ällötti. Kuhala lievensi sitä korkillisella Haddington Housea. Hänellä oli lukuisia hätävarapulloja – yksi siis näköjään autossakin – ja jopa niin, ettei hän ollut varma jokaisen sijainnista. Juotu määrä ei kuitenkaan näkyisi poliisipuhallutuksessa, jos jouduttaisiin ratsiaan.

Vartin kuluttua kaarteeseen takaa lihveikön suojasta tulla klenkkasi maalaismaisemaan sopiva saapashousumies repua roikottaen, yllään ruutupaita ja päässään lippalakki, mies toi Kuhalan mieleen Pentti Haanpään, jonka novelleja hän oli lukenut hiljattain. Mies ei oikein vaikuttanut Mahtimöttöselältä, vaikka mistä Kuhala sen olisi voinut tietää? – Päivää.

Toinen nyökkäsi ja seisahtui. Hippu lakkasi narskuttamasta terveyslutaan. Kuhala kysyi Mahtimöttösestä. – Ei muuten mutta jos olette täältäpäin ja tunnette hänet. Ei näköjään ole paikalla ja olisi tärkeätä asiaa.

– Se on kuollut.

– Kuollut? Vai niin... että kuollut?

Mies kynsi päälakeaan lippiksen alta. – Löydettiin tapettuna. Sanovat että puukolla tahi kirveellä.

– Ei kai sentään, sehän on mahdotonta, ettäkö surmatuna?

Mahtimöttönen oli ennättänyt tapattaa itsensä kovin jou-tuin olosuhteisiin ja siihen nähden, että vain noin tunti sitten hän oli tupeksinut marketin parkissa ja jättänyt Kuhalan tuulilasiin yhteystietonsa. Reissumies tuijotti Kuhalaa lipan alta ja vaaniskeli uutisen vaikutuksia. – Siitä on ollut lehdissä. Etteks te seuraa aikaanne?

– En. Mutta aika seuraa minua niin kintereillä, että jonakin päivänä se torppaa minut naamalleen ja jatkaa matkaansa.

Tulija pohdiskeli vastauksen filosofisia ulottuvuuksia sen verran, että sylkäisi klimpin ojaan ja kyhnytti taas päälakeaan.

Kuhala kysyi, milloin surmatyö oli tapahtunut, ja halusi vetää sanansa saman tien takaisin. Hänhän alkoi kuulostaa yksityisetsivältä eikä se kuulunut suunnitelmiin. Tapettuja oli riittänyt matkan varrella riittävästi. Heidän kohtalonsa sitä paitsi oli viety muistelmien kansien väliin ja olivat las-kettavissa sieltä. Viisainta olisi hypätä rattiin ja unohtaa koko juttu.

– Tästä on kohta kaksi viikkoa.

– Okei. Siinä tapauksessa hänen puheilleen pääsy han-kaloituu. Minä taidankin jatkaa matkaani.

– Kuhala ja koira?

– Ollaan, mistä tunsitte?

– Luin sen kirjan.

Aurinko häikäisi ja Kuhala oli vähällä istua kinuskimunkki-pussin päälle, jonka oli pannut kuskin penkille.

Lippismiehen mielestä etsivämuistelmat olivat mielen-kiintoista antia jo senkin takia, että hän oli päässyt niihin mukaan. – Ei mua nimeltä mainita mutta kumminkin.

Kuhala otti munkkipussin penkiltä ja hymyili. Kohta mies kaivaisi repustaan saman kirveen tai puukon, jolla oli hutki-nut Mahtimöttösen suorasääristen vaitonaiseen sakkiin, ja kostaisi Kupalalle kokemansa vääryydet.

– Mä olin vähän aikaa Wireliuksen Ranen henkivartio-kaartissa. Ranehan putosi Nykäsen mäestä turvalleen. Mutta ei muistella pahalla. Se oli pihi paskiainen ja menneet on menneitä. Sulla oli tiukka ote silloin siellä Ranen huvila-rannassa. Saanko muuten sinutella?

– Mikäs siinä.

– Mutta sä et myönnä kirjassa, että pudotit Ranen sieltä hyppyrifornista?

– Ei kai sitä kaikkea voi myöntää. Olisin voinut saada tuomion, Kuhala sutkautti ja yritti turhaan muistaa, oliko

tavannut miestä aiemmin. Kasvoissa ei ollut mitään tuttua. Ehkä laitapuolielämä oli muotoillut ne tunnistamattomiksi sitten viime näkemän.

Mies nauroi ja sanoi, ettei kantanut kaunaa. – Mä olin pikkutekijä silloin ja mä olen vielä pienempi tekijä nykyään. Nauru paljasti mustuneet hampaat ja kessun kellastaman kielen. Hän sanoi kortteeraavansa puolen kilometrin päässä purkutuomiotalossa, jota kukaan ei ollut muistanut purkaa. – Olin menossa Akilleksen pihan läpi Prismaan hakemaan ruokatarpeita. Leipää ja tollasta nyt kun tosta pääsee oikeamaan ilman, että sen kanssa pitää ruveta jauhamaan apulantaa.

Rupattelua seurannut Hippu kyllästyi ja keskittyi nyhtämään heinänkorsia kitaansa. Mahtimöttösen katon yli lipui vaakalentoa harjoittavan variksen varjo.

Kukkuraiselle postilootalle oli nyt löytynyt järkeenkäypä selitys mutta ei ehkä muulle. Miehen mielestä Kuhala oli paikalla siksi, että oli tutkimassa Mahtiksen surmaa. – Mä voin antaa sulle tarkempaa infoa Mahtiksesta mikäli haluat. Ehtona on, että käydään sun pirssilla ensin Prismassa ja ajetaan sitten meikän luo missä sä raapaset nimmarin siihen kirjaan. Jonka mä muuten varastin.

– Ohoh. En halua mitään tarkempaa tietoa. Ehkä nyt kuitenkin sen, että miten hän on kyennyt törmäilemään autooni tänä aamuna, vaikka on kuollut aikapäiviä sitten? Yhtälö on mahdoton. Sinäkö hänen autollaan olet ajellut? Kuhala kysyi ja kertoi käyntinsä syyn.

Ostosreissun jälkeen palattiin takaisin ja käännettiin miehen pihaan. Purkutuomiotalo seisoi vähän ränstyneenä rinnettontilla omenapuineen ja polkuineen mutta näytti jotenkin kodikkaalta, joskaan ei luultavasti näyttäisi kuntotarkastajan syynissä.

Mies oli ostanut lihapullasäilykettä, sulatejuustoa, ruisleipää, olutta ja tupakka-askin ja kertonut ajomatkan aikana omista vaiheistaan ikään kuin olisi säästänyt Mahtimöttösteeman tuonemmaksi torppaansa. Sen sisustus henki poikamieseskelijän vaatimattomuutta ja koostui välttämättömimmistä mutta siistiä oli, ikään kuin mies olisi saanut elämänsä järjestykseen konnavuosiensa jälkeen. – Istu perseelles. Harvoin tällä kuuluisuuksia käy.

Kuhala pudisti päätään, ei hän ollut mikään kuuluisuus.

Mies ripusti lippalakkinsa tuolinkarmille ja sanoi nimekseen Jatsi. Kuhala ei kysynyt oliko se suku-, lempi- vai peräti etunimi vai vihjaisiko musiikkimieltymyksiin. Hän istahti ikkunapöydän ääreen ja ajatteli, että signeeraisi kirjan ja kuuntelisi miten kuollut mies voi nirhaista hänen autoaan mutta lähtisi heti sen jälkeen eikä antaisi yksityisetsivaistoilleen pienintä tsaanssia.

– Sumppia?

– Ei kiitos.

Seinällä roikkui kimppu kuivuneita päivänkakkaroita korostamassa Jatsin herkkää puolta ja sen vastapainona toisella seinällä huotrassaan sapeli, jolla olisi helppo sivallella Mahtimöttönen hengiltä. Liedellä nökötti kattila, räsymatot toivat Kuhalan mieleen Havuvaaran lapsuuden.

Jatsi pani ostokset jääkaappiin ja haki muistelmakirjan. – Hieno kansi, näytät paremmalta kuin nyt. Mutta tota kuvaa on vissiin petrailtu aina Hippua myöten.

– On se varmaan niin.

– Et kai tykkää huonoa, vaikka mä varastinkin tämän. Kirjat on perkeleen kalliita. Laita siihen Jatsille, eikä millään zetalla.

Kuhala teki työtä käskettyä ja sanoi, ettei ollut pahoillaan. Hippu maistoi tunnustellen räsymaton hapsua, sillä kun oli

näet tapana ruveta järsimään mattoja oltiinpa missä tahansa. Kuhala antoi kirjan takaisin. – Ole hyvä. Nyt sinulla on harvinaisuus, josta keräilijät maksaa omaisuuksia.

– Jees.

– Lupasit kertoa versiosi siitä, miten Mahtiksen auto on voinut kolistaa omaani tänä aamuna.

– Mä luulen, että Dave on ajanut sillä.

– Dave?

– Mahtiksen poika.

– Onko se tullut järjestämään isänsä hautajaisia?

Jatsi tuijotti ikkunasta pihalle mietteliäänä, tupakka suupielessään, ja sanoi nähneensä pojan vilaukselta Mahtiksen pihassa, vaikkei senkään kyllä pitänyt olla mahdollista.

– Miten niin? Onko Davekin kuollut? Osaako nämä Mahtimöttöset kummitella vai onko sittenkin niin, että auto on aaveauto ja kruisailee ilman kuskaa pitkin kaupunkia?

Jatsi karisti merenneitotuhkikseen. Hän tiesi Daven olevan vankilassa kärsimässä neljän vuoden ehdotonta vaasalaiseen kultasepäntuotantoon tehdystä keikasta, jonka yhteydessä omistajaa satutettiin. – Ei Dave ole lusunut kahta vuotta enempiä enkä mä usko, että se olis päässyt vapaaksi ainakaan hyvän käytöksen takia.

– Siis karannut? Tämä menee aika vaikeaselkoiseksi mutta eihän se sinun vikasi ole. Oletko varma, että näit Daven?

Jatsi nyökkäsi. Davesta ei voinut erehtyä. – Se saatana käveleekin niin kuin liekki polttaisi perseen alla. Koko ajan pitää kiirettä, meinaan.

Mahtimöttösen suvun kaksikymppinen lupaus ei kuulunut pitävän mallikansalaisen hyveitä johtotähtenään, vaan oli jo pojankloppina tunnettu impulssejaan hallitsemattomana hurjapäänä ja oli sittemmin tykästynyt rikolliseen

elämäntapaan. Luonnehinnasta tuli Kuhalan mieleen edesmennyt Cahacca, josta oli jonkin verran tarinaa muis-
telmakirjassa.

Jatsin lopetettua Kuhala kysyi, miksi niin vinoon kas-
vanut ja käytöstavoista vähät välittävä nuorukainen jättäisi
yhteystietonsa kolaripaikalle. – Vaikka ne tiedot kuuluivatkin
isävainaallega?

Jatsi arveli tempun kiusanhengen adhd-päähänpistoksi.
– Dave voi olla lomalla vankilasta hautajaisten takia. Tai jos
se on tehnyt parannuksen ja tullut uskoon? Ei ikinä. Tuolla-
han se meneekin. Tai ainakin Akilleksen auto menee.

Kuhala nousi ja ennätti nähdä kuinka Mahtimöttösen
sedan suhasi Jatsin mökin editse kuin Akropolis-rallin eri-
koiskokeella ja viskoi soraa pitkin oja.

– Saatana, Jatsi virkkoi jotenkin väsähtäneesti. – Ei näytä
siltä, että Dave on valmis soppariin sun kanssa.

– Sehän nähdään, Kuhala sanoi suunnilleen yhtä pon-
nettomasti ja päätti palata Kahlurantaan. Munkkeja oli vielä
jäljellä, aamupäivän sydämentykytyksiin kaivattiin nyt Päi-
vin halausta ja hiljaiseloa.

3.

Kuhala seisoi kalsareissaan peilin edessä ja tarkasteli yli kuusi-kymppisen arpiaan. Vaikuttavin irvisteli siinä kohtaa rintalastaa, missä sydänspecialisti oli pannut luusahan laulamaan ja ryhtynyt sitten harsimaan kasaan hiippaläppää. Ensimmäiset toipilasviikot olivat olleet vaikeimpia, maitopurkin nostaminen oli kiellettyä, jopa puolikkaan HH-pullon.

Muutenkin alkoi nahka roikkua eikä voiman vuosien sileästä kimmoisuudesta ollut ihmeitä jäljellä mutta se oli elämän laki ja se oli hyväksyttävä. Parissa kohtaa kroppaa oli havaittavissa hailakka jäännöksen jonkin vanhan toimeksiannon myötä syntyneestä tällistä. Hän jännitti hauistaan ja sanoi Hipulle, ettei sen ollut pakko katsella. – Kunhan saan sen pirun lihashuoltovasaran, rappeutuminen stoppaa, usko huviksesi. Hankin ehkä nyrkkeilysäkin, on mulla sellainen ollut. Päivi tulee tunnin päästä, pitää järjestellä paikkoja.

Hän hölväsi kainalonsa antiperspirantilla, pukeutui ja sukki vesikampauksen viisipiikkisellään. Nyt seiso peilin edessä liki noin sata kiloa ohimoiltaan harmaantunutta ja elämänkokemuksen parkitsemaa sharmööriä.

Imurin hurinaa inhoava Hippu tyrkkäsi auki oven takapihaterassille ja hakeutui unkarinsireenin varjoon.

Siivouksen jälkeen Kuhala latoi jäljelle jääneet kinuskimunkit lautaselle, kattoi parhaat kupit ja vihelteli keväistä potpuria. Hän tunsu Kahlurannan rivitalon päätykolmion kodikseen, tuli toimeen naapureidensa kanssa ja oli lakannut kaipaamasta Mustankorkean omakotimökkiään, jossa oli kokenut onnenhuumaa edesmenneen vaimonsa Anastasian kanssa.

Jos ajatukset kuitenkin ajelehtivat menneisiin, turha niitä oli takaisin haikailla. Elämä oli ennustamatonta, isojen linjojen olemassaoloa sopi epäillä, suuret suunnitelmat olivat houretta ja kohtalokin arvaamaton kuin flipperin kuula. Jos haluat saada Jumalan nauramaan, kerro hänelle suunnitelmasi.

Oli perää kliseessä, että jokapäiväisten asioiden sujuminen teki onnelliseksi. Miten kätevästi hän olikaan oppinut esimerkiksi ripustamaan kymmenmetrisen keskuspölynimurin helvetin letkun koukkuunsa niin, ettei se enää heilahtanut lattialle joka kerta, kun hän avasi siivouskaapin oven.

Kännykkään oli tullut viesti. Päivi myöhästyi parilla tunnilla työkiireiden takia: ”Maltat varmaan siihen saakka, muruseni?” Hymiön pamppaileva sydän houkutteli Kuhalan naamalle auvoisen hymyn. Parin tunnin nokkaunet kohentaisivat oloa ja saattaisivat tasoittaa silmäpussejakin.

Hän kellahti sohvalle, veti viltin ylleen ja pohti viskihui-kan mahdollisuutta mutta ei kerennyt juuhun eikä jaahan, kun ovikello pirahdi. Se soi erittäin harvoin. Yleensä kyse oli keräyksestä tai seinänaapurista, eläkkeelle jääneestä rikoskomisariosta, joka haki leipomuksiinsa munia, sokeria tai peräti pullasutia. – No kuka siellä nyt...? En kyllä avaa.

Kuhala avasi kuitenkin. Ovikatoksen alla seisoi tumma, eteläeurooppalaiseen vivahtava ja ehkä noin nelissäkymmennissä huiteleva mies, jolla oli tyylikkäästi ajeltu parta, aurinkolasit ja yllään pusakka, sen alla rento tummansininen

ALAMAAILMANPYÖRÄN KYEYDISSÄ VATSAA VIHLOO, NAURUSTA AINAKIN!

Ikään kuin Jyväskylän henkirikoksissa ei olisi tarpeeksi, itärajan takaa tulee joukko sabotöörejä, joiden perään Kuhala joutuu. Hän keskittyisi mieluiten ihanaan Päiviin mutta kotonakaan ei saa rauhaa, sillä nuori konstaapeli Sihtarinen intoilee Kuhala-tv-sarjasta ja innoissaan on myös pääosan esittäjäksi tyrkyllä oleva makeisedustaja. Kun Kuhalan seinänaapuriksi muuttaa vanha maanvaiva, komisario Huttuharju, murahtaa jo Hippu-koirakin.

Kuhala ja alamaailmanpyörä on perinteisen Kuhala-sarjan 22. osa.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-6392-2